

ZAPISNIK
sa 29. sjednice Odbora za evropske integracije
Skupštine Crne Gore, održane 9. oktobra 2014. godine

Sjednica je počela u 11.05 časova.

Sjednicom je predsjedavao Slaven Radunović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi Odbora: Nada Drobniak, Koča Pavlović, Genci Nimanbegu, Dritan Abazović, Srđa Popović, Obrad Mišo Stanišić, Šefkija Murić i Predrag Sekulić.

Sjednici nijesu prisustvovali sljedeći članovi Odbora: Zoran Srzentić, Danko Šarančić, Predrag Bulatović i Damir Šehović.

Sjednici su prisustvovali predstavnici Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori: Nj.E. ambasador Mitja Drobnič, šef Delegacije, Alberto Kamarata, šef Sektora za politička pitanja, trgovinu i evropske integracije, Analiza Đansanti, savjetnica za politiku, Barbara Rotovnik, savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije i Sintija Steinite, savjetnica u Sektoru kooperacije.

U svojstvu gostiju sjednici su prisustvovali: prof. Branko Radulović, potpredsjednik Skupštine, Branka Tanasijević, predsjednica Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, Radivoje Lala Nikčević, predsjednik Administrativnog odbora, Halil Duković, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode i Damir Davidović, generalni sekretar.

Sjednici su prisustvovali i saradnici u Odboru: Andrej Orlandić, Sanja Bulatović i Marija Milošević.

Sjednica je bila otvorena za javnost i ispraćena od strane predstavnika medija.

Nakon što je predsjednik Odbora za evropske integracije pozdravio uvažene goste sjednice, prisutne članove Odbora, kao i predstavnike medija, pristupilo se razmatranju predloženog dnevnog reda.

Pošto je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, polazeći od predloga dnevnog reda, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED

1. PREDSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O NAPRETKU CRNE GORE ZA 2014. GODINU.

Tačka 1

PREDSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA O NAPRETKU CRNE GORE ZA 2014. GODINU

Ističući izvrsnu saradnju koju Odbor za evropske integracije ima sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, Radunović je dao riječ šefu Delegacije da predstavi glavne aspekte Izvještaja.

Izrazivši zadovoljstvo zbog poziva i prisustva na sjednici, ali i atmosfere koje je upriličena prethodnog dana prilikom posjete Dirka Langea i njegovog uručivanja Izvještaja predsjedniku Skupštine Ranku Krivokapiću koje je ujedno i prvi put organizovano, Nj.E. ambasador Drobnič istakao je da upravo taj događaj odražava odnos Evropske komisije prema Skupštini Crne Gore kao ključnom igraču u procesu evropskih integracija. U svom obraćanju prisutnima, Drobnič je kazao da Izvještaj o napretku prati i Strateški dokument, čiji značaj ne treba izgubiti iz vida. Izvještaj, a posebno Strateški dokument jeste pogled na stanje u Crnoj Gori Komisije koja odlazi, ali i poruka sljedećoj Komisiji, saopštio je Drobnič. Komentarišući izjavu sadašnjeg predsjednika EK Žana Kloda Junkera u kojoj je naveo da u narednih pet godina neće biti proširenja, Drobnič je kazao da ta poruka ne treba da bude shvaćena kao obesmišljavanje mukotrpnog rada i uloženi dosadašnjih napora, te da su konci u rukama država kandidata i one same mogu da utiču na proces integracija i brzinu ispunjavanja kriterijuma za punopravno članstvo. Dakle, izjava ne treba da bude shvaćena kao loša poruka, već odražava činjenicu, jer se pregovori za pet godina ne mogu završiti.

U okviru Strateškog dokumenta koji prati Izvještaj, prema riječima šefa Delegacije, Evropska komisija istakla je novi pristup koji ima tri stuba, a koja su značajna za budućnost pregovora: vladavinu prava, koji je uveden 2012. godine, dalje, 2013. godine uvedeno je ekonomsko upravljanje, koje sada dobija nove konture (krajem oktobra će se sastati ministri finansija i ekonomije s ciljem približavanja saradnje sa državama kandidatima u tom području, kako bi se već u pretpristupnom periodu pripremile za mehanizme koje imaju države članice) i konačno javna uprava, stub koji je uveden ove godine, a čija se suština zasniva na iskustvu koje implicira da bez obzira na nastojanja na političkom polju u smislu usklađivanja zakonodavstva, ono ne može imati adekvatnu primjenu bez odgovarajuće uprave. Javna uprava ima nekoliko ciljeva, a Drobnič je posebno istakao upravljanje sistemom javnih finansija. Bez obzira što je fokus na vladavini prava, Drobnič je mišljenja da je potrebno i treći stub uzeti u obzir, jer iako poglavlja kao što su 23 i 24 jesu važna, država mora da napreduje na svim poljima.

Dalje, u Strateškom dokumentu je istaknuto da proces integracija ne treba da ide na teret Evropske unije, te ukazano na značaj regionalne saradnje, bilateralnih i dobrosusjedskih odnosa. Kao i dosad, nastavio je Drobnič, Izvještaj slijedi političke i ekonomske kriterijume, te sposobnost preuzimanja obaveza za članstvo, odnosno pregled napretka u okviru svih 35 pregovaračkih poglavlja. Pozitivni elementi u okviru političkih kriterijuma, kako je kazao, ogledaju se u donošenju većeg broja zakona koji sadrže preporuke OEBS-a i ODIHR-a, ali s druge strane pozitivnu sliku kviri odluka Ustavnog suda, a dodatni

negativni element su optužbe o nepravilnosti izbora. Crna Gora treba da osigura primjenu zakona, optužbe zloupotreba treba da budu sudski istražene, a sankcije primijenjene. Pored toga, Drobnič je naglasio da je potrebno uspostaviti političku odgovornost, kroz etički kodeks poslanika koji još nije donešen, a predstavlja obavezu Parlamenta.

Ambasador Drobnič kazao je da Izvještaj konstatuje i dva važna događaja – izbor vrhovnog državnog tužioca i sastav Državne izborne komisije, koja nije bila blagovremeno formirana da bi vršila funkciju tokom lokalnih izbora. Regionalna saradnja je pohvaljena, dok je u dijelu koji se odnosi na Međunarodni krivični sud istaknuto da je potrebno uskladiti shvatanja Evropske unije o datom sudu.

Govoreći o reformi državne uprave, Drobnič je naveo da se Akcioni plan o realizaciji (2011 – 2016) sprovodi, te da je potrebno uložiti dodatne napore u racionalizaciju uprave i smanjenje visokog nivoa politizacije.

U oblasti pravosuđa, reforme se uglavnom sprovode, izabrani su nosioci najvažnijih funkcija, ali nadležnost za prekršaje nije prenijeta na sudove, efikasnost jeste povećana, ali se insistira na povećanju efikasnosti Ustavnog suda (predmeti iz oblasti ljudskih prava), ocijenio je Drobnič. On je dodao da na polju rasvjetljavanja ratnih zločina postoji Akcioni plan koji je više formalnog karaktera.

S druge strane, osjeća se ograničenost efekta antikorupcijskog djelovanja, kasni se sa donošenjem etičkog kodeksa poslanika, a Drobnič je mišljenja da agencije koje se bave pitanjem borbe protiv korupcije moraju biti efikasnije u pokazivanju proaktivnog pristupa. Dalje, primjena sistema provjere konflikta interesa nije efikasna i potrebno je osigurati sprovođenje istraga i presuda, uključujući i korupciju na najvišem nivou. Takođe, pitanje konfiskacije imovine treba da se osigura. Iako su postignuti rezultati u borbi protiv krijumčarenja droge emigranata, ostaje da isti budu vidljivi u području krijumčarenja osoba, pranja novca, kibernetskog kriminala koji su trenutno ispod očekivanja.

U oblasti ljudskih prava, pravni okvir je uspostavljen, ali trebalo bi pojačati kapacitete institucija koje se time bave, uključujući pravosuđe i policiju. Ipak, kako je kazao Drobnič, poboljšanje je položaj ranjivih grupa, posebno Roma.

Kada je riječ o slobodi izražavanja i medija, Drobnič je istakao da je Evropska komisija izrazila ozbiljnu zabrinutost, te da je na fonu toga, potrebno razriješiti stare i nove napade na novinare. Zaštita LGBT populacije je povećana, ali nije došlo do procesuiranja svih slučajeva napada.

U okviru ekonomskog upravljanja, istaknuta je potreba za usvajanjem preporuka koje su donijete na nivou ministara finansija i ekonomije za postizanje tendencije smanjenja javnog duga, te da se nađe trajno rješenje za KAP. Konstatovan je pozitivan izlaz iz recesije, te registrovan privredni rast od 3,3%. Iako je platni deficit smanjen, trgovinski je

taj koji izaziva zabrinutost, kao najozbiljnija ravnoteža, što ukazuje na manju konkurentnu sposobnost i na usku proizvodnu bazu. Prema riječima šefa Delegacije, fiskalna stabilnost ostaje veliki izazov, a iskazao je zabrinutost zbog infrastrukturnih projekata koji će povećati javni dug. Što se konkurentnosti tiče, ističe se potreba za transformacijom privrede, posebno u oblasti energetike, a metalna industrija prolazi kroz proces restrukturiranja, dok je potrebno povećati učešće BDP-a u oblasti nauke i istraživanja.

Treća oblast se tiče napretka u svim poglavljima – otvoreno je dvanaest, dva su privremeno zatvorena, pri čemu se pravi razlika između poglavlja koji imaju uslove za otvaranje i onih koji nemaju, zaključio je Drobnič.

Predsjednik Odbora Slaven Radunović osvrnuo se na nekoliko prethodnih izvještaja o napretku Crne Gore u dijelu koji se odnosi na Skupštinu i evropske integracije s ciljem da se predstavi razvojni put i napredak parlamentarne uloge u procesu evropskih integracija, posebno kroz rad skupštinskih radnih tijela kojim se dato i ostvaruje. Tom prilikom on je kazao da na mjeru u kojoj su poslanici, kao direktno involvirani u proces evropskih integracija, napredovali u svom odnosu prema potrebnim reformama, u pogledu planiranja i sprovođenja aktivnosti, odnosno preuzimanju lične i institucionalne odgovornosti u procesu približavanja Crne Gore Evropskoj uniji, ukazuju ocjene o radu nekada Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije, danas Odbora za evropske integracije, koje su se kroz godine mijenjale i sazrijevale.

Tako, na primjer u Izvještaju o napretku Crne Gore iz 2011. godine stoji da je uloga skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije često ograničena na formalne provjere izjave o usklađenosti novog zakonodavstva sa *acquis-em* EU koju obezbjeđuje Vlada, za razliku od onog iz 2012. godine u kome se navodi da „novi Poslovnik obezbjeđuje redovnija kontrolna saslušanja i veće garancije da će nacrti zakona predstavljeni od strane opozicionih partija biti ispitani u Skupštini. On takođe obezbjeđuje ugovaranje samostalnih skupštinskih odbora o evropskim integracijama i pitanjima antikorupcije kojima predsjedavaju opozicioni poslanici. To je rezultiralo ukidanjem Nacionalnog savjeta za evropske integracije. Evropske integracije ostaju ključni prioritet za skupštinski rad“. Radunović je nastavio sa osvrtom na poslednja dva izvještaja godine navodeći da onaj iz 2013. godine pominje da „Skupština je, u novembru, osnovala Radnu grupu za izradu predloga rezolucije o evropskim integracijama. Usvajanjem rezolucije očekuje se preciznije definisanje uloge Skupštine Crne Gore i Odbora za evropske integracije u procesu pristupanja EU, kao i odnosa između ovog odbora i drugih zainteresovanih strana, uključujući i Vladu Crne Gore.“ „Odbor za evropske integracije održao je sedam konsultativnih saslušanja o pitanjima koja se odnose na rad Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i o aktuelnim dešavanjima u vezi sa pregovaračkim procesom“, citirao je Radunović. Konačno, u Izvještaju iz 2014. godine se ističe da je u decembru, Skupština jednoglasno usvojila rezoluciju o putu Crne Gore ka evropskim integracijama, kojom je definisala svoju ulogu, a naročito ulogu Odbora za evropske integracije u procesu pristupanja. Do danas, Odbor je sprovodio konsultativna

saslušanja, razmatrao pregovaračke pozicije koje je sačinila Vlada i Vladine izvještaje u vezi sa procesom pristupanja EU, te organizovao javne tribine na teme koje su u vezi sa Evropskom unijom. Radunović je istakao uvjerenje da će u narednom periodu uloga Skupštine posebno biti važna, jer nastupa faza u kojoj se rješavaju pitanja ekonomskog karaktera, koja se posebno tiču građana Crne Gore.

Prvi za riječ da uputi komentar na predstavljanje Izvještaja javio se prof. Branko Radulović, potpredsjednik Skupštine koji je podsjetio na studiozno i kvalitetno pisanje Rezolucije, te istakao važnost insistiranja Odbora da ispuni sve što se, na osnovu tog dokumenta, od njega očekuje. Sugerisao je da cio proces pregovora treba da bude transparentan, a Skupština da bude čvorište cijelog procesa, jer ukoliko postoji idealna ravnoteža Vlade i Parlamenta onda je jednostavno obezbjediti jedinstveno djelovanje, ali ukoliko to nije slučaj, ukoliko se radi o jednosmjernom djelovanju, kao u Crnoj Gori, onda cjelokupan proces mora dobiti energiju da bi se odvijao sa željenom dinamikom. Komentarišući izbor vrhovnog državnog tužioca, potpredsjednik Radulović rekao je da se od njega očekuje da pokaže spremnost i istrajnost, te da će ga lično stavljati u raznorazna iskušenja za interes Crne Gore.

Potpredsjednik Radulović se osvrnuo i na ekonomsko upravljanje, rekavši da ni ekonomska politika država članica nije idealna, da su neke države članice bile pred bankrotom i kao takve su gore od Crne Gore u ekonomskom smislu. Postavljajući pitanje Drobniču da li će nova ekonomska politika biti zasnovana na kriterijumima iz Mاستrihta, upitao je da li će fondovi biti veći ili manji, da li će regionalni razvoj biti manji ili veći, da li će fiskalna politika biti manja ili veća? Potpredsjednik Radulović je mišljenja da Crna Gora treba da bude slobodna, pravedna, bogata i socijalna. Međutim, izrazio je zabrinutost oko mogućnosti za ostvarivanje istog, ističući da bi javni dug mogao da bude i 80%, BDP bi mogao da padne, a nova zaduženja neće stvoriti nova radna mjesta, te se postavlja pitanje kako osigurati održivi budžet. Prema investicijama kao što je autoput treba imati drugačiji pristup, smatra Radulović i navodi da rad na zahtjevnim poglavljima tek slijedi, misleći na životnu sredinu. U svemu tome, kako je naveo Radulović, Skupština je dobar činilac za pružanje logističke podrške koja će zavisiti od političke volje, 81 (osamdeset jedan) poslanik na isti način želi da iskoristi svoju poziciju kako bi osigurao interes Crne Gore. Kada je u pitanju etički kodeks poslanika, formirana je Radna grupa i do kraja godine se očekuje njegovo usvajanje. On je izrazio očekivanje da će Delegacija EU objektivno posmatrati dešavanja u Crnoj Gori i time zaključio svoje izlaganje.

U vezi sa očekivanjima koje potpredsjednik Radulović ima u pogledu funkcionisanja Odbora za evropske integracije u skladu sa Rezolucijom, predsjednik Odbora kazao je da još uvijek nije definisano pitanje da li razmatranje polugodišnjih izvještaja o toku evropskih integracija, koje podnosi ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, podrazumijeva raspravu prvo na sjednici Odbora, a potom na plenumu ili je dovoljno da se rasprava vodi samo na plenarnoj sjednici. Odbor je ovo pitanje 25. jula uputio Kolegijumu, od koga još uvijek nije dobio odgovor, pa je Radunović iskoristio prisustvo Radulovića, kao

člana Kolegijuma, da podsjeti na definisanje tog pitanja, na šta je potpredsjednik Skupštine rekao da on prvi put čuje za pomenutu dilemu. Što se uloge Odbora u procesu pregovora tiče, Radunović je izrazio zadovoljstvo povodom uticaja Odbora na pregovaračke pozicije, ističući one koje su izmijenjene, te rečeno potkrijepio primjerom Hrvatske koja tokom cjelokupnih pregovora nije mijenjala niti jednu pregovaračku poziciju.

Svoj doprinos raspravi na temu Izvještaja o napretku dao je poslanik Koča Pavlović koji je kazao da izjava gospodina Junkera jeste okupirala pažnju svih i to s razlogom. Države Zapadnog Balkana su dato pokušale tumačiti u javnosti kao posljedicu spoljnih uticaja (Ukrajna, Sirija, nova briselska administracija). Međutim, on smatra da je izuzetno bitno istaći da brzina procesa integracija zavisi od država kandidata i da nije dobro da se EK povlači od tog obećanja. Pavlović smatra da je razlog za pomenutu izjavu odsustvo rezultatata u ključnim oblastima, u oblasti korupcije i organizovanog kriminala, te podsjetio da je Crna Gora imala prednost u napretku u odnosu na ostale države Zapadnog Balkana. Uzimajući u obzir sveukupnost događaja, Pavlović je mišljenja da je stanje u odnosu na 2013. godinu gore u ključnim oblastima. On je izrazio nezadovoljstvo zbog toga što, kako je kazao, nije postojala politička volja za osudu aktera afere „Snimak“, te da je razočaravajuće da se sudski proces završio izricanjem uslovnih kazni. Pavlović je dodao da je izborna krađa nastavljena što su, kako je rekao, pokazali izbori u Beranama, te da nezadovoljstvo situacijom eskalira, pa se ne radi o vraćanju povjerenja u izborni proces, već o regresivnom procesu. Ustavne amandmane Pavlović je okarakterisao kao kozmetičke promjene koje su samo omogućile da nova imenovanja u ključnim institucijama budu na korist Demokratskoj partiji socijalista u smislu njihove kontrole. Stanje u Ustavnom sudu gore je nego prošle godine, stanje u Sudskom savjetu je gore nego prošle godine, a u Tužilaštvu jednako loše kao prošle godine, ocijenio je Pavlović. Podsjetio je da je prethodnog dana izabrana Komisija za sprječavanje konflikta interesa, koja je, kako je kazao potpuno partijska. „Paradigma cijele priče je izbor Vesne Medenice, koja od 2007. upravlja sudstvom i čijim radom nismo zadovoljni ni mi, ni evropske insitucije, sada je izabrana u novom mandatu na istom mjestu“, kazao je Pavlović. Izbor novog vrhovnog državnog tužioca ključni je pokazatelj i osnov za novu nadu za reforme, a iako je u Parlamentu bio prepoznat kao najveći kritičar rada dosadašnje tužiteljke Ranke Čarapić, Pavlović je mišljenja da je ona kao kadrovska rješenje bila bolja od novoizabranog vrhovnog državnog tužioca. U Crnoj Gori korupcija je još prisutnija nego prije godinu dana, kriminal je osilio, gdje na najnižem nivou postoje manifestacije koje ozbiljno dovode u pitanje javnu bezbjednost, istakao je poslanik Pavlović, i dodao da policija djeluje kao mirovne snage i „plavi šlemovi“ između zaraćenih klanova u dijelu Crne Gore gdje se osjeća konfliktnost u tom kriminalnom miljeu.

U završnom izlaganju Pavlović je izrazio bojazan da će se iduće godine razmatrati „izvještaj o nazatku Crne Gore“, te da će njen najveći uspjeh na polju evropskih integracija, biti odluka Evropske komisije da eventualno uslovno ne suspenduje pregovore sa Crnom Gorom. Pokret za promjene i Demokratski front će uraditi sve da to toga ne dođe, naveo je Pavlović. On je kazao da, prema nekim saznanjima, postoji informacija o tome da će

Veselin Veljović biti na čelu Agencije za borbu protiv korupcije, što bi po njemu bilo ismijavanje samog koncepta, jer kako je kazao, dogod DPS bude sprovodio izbore oni neće biti fer i demokratski, a narod u Crnoj Gori zaslužuje što i ostali u Evropi, zaključio je poslanik Pavlović.

Prije nego što je dao riječ poslaniku Stanišiću koji se javio za riječ, predsjednik Radunović zamolio je ambasadora Drobniča da pojasni značenje klauzule balansa koja podrazumijeva obavezu ravnomyernog napredovanja u svim oblastima.

Poslanik Obrad Mišo Stanišić u svom obraćanju prisutnima kazao je da Izvještaj o napretku predstavlja ozbiljan dokument koji svi u Crnoj Gori shvataju dobronamjerno, te da navodi o nepostojanju političke volje za rješavanje pitanja iz oblasti evropskih integracija nijesu održivi za one koji ozbiljno rade na članstvu Crne Gore u EU. On je pozvao sve institucije da zajedno, kako je kazao prionu na posao, te istakao da ohrabruje izjava da je dijalog Evropske unije i Crne Gore intenziviran. Dakle, ne govori se o suspenziji pregovora, jer cilj je da se dostignu standardi civilizacije, a članstvo će biti posljedica. Izrazio je nesaglasnost u vezi sa uzimanjem Crne Gore za razlog postavljanja novih uslova Evropske komisije državama u procesu pregovora u okviru kojih se poglavlja 23 i 24 otvaraju na početku, te izrazio uvjerenje da će Crna Gora postići rezultate na bolji i kvalitetniji način, bez obzira što se ljestvica za članstvo podiže.

Poslanik Predrag Sekulić je kazao da, iako mu se čini da je Izvještaj pisan jasnim jezikom, postoji dilema o njegovim porukama u odnosu na to da li ga čitaju predstavnici vlasti ili opozicije. To je razlog zbog čega on, kako je izjavio, govori samo o činjenicama. Činjenice su da je Crna Gora startnu poziciju imala kao druge zemlje u regionu, a da je lider u procesu evropskih integracija, da postoji želja svih da se proces dovede do kraja, ali da je Crna Gora zemlja u tranziciji, te da se ljestvica za članstvo podiže, pri čemu je mislio na zahtjevna poglavlja poput životne sredine i poljoprivrede, ne umanjujući time važnost vladavine prava. Dalje, napravljeni su pozitivni pomaci u Skupštini, Vladi, realizuju se akcioni planovi, puno je posla i obaveza, istakao je Sekulić. Stoga, Izvještaj treba sagledati objektivno, treba istaći one pozitivne pomake, koje ne mogu, kako je kazao, negirati ni kolege iz opozicije. Ipak, izrazio je nesaglasnost sa predstavljanjem ekonomske situacije u Crnoj Gori na način na koji je to uradio prof. Radulović, jer kako je naveo, potrebno je da svi budu objektivni, da je iako ima elemenata teške ekonomske situacije, Crna Gora izašla iz recesije, te da slijedi porast ekonomskog rasta kroz najavljene investicije. Posmatrajući Izvještaj, nastavio je Sekulić, moguće je da svi nađu svoje obaveze u njemu, te izrazio očekivanje da će i naredne godine biti pozitivan. Što se Junkerove izjave tiče, važno je dostići standarde, a ne juriti rokove, zaključio je Sekulić.

Nakon njega za riječ se javio poslanik Srđa Popović koji je takođe prokomentarisao nejedinstveno čitanje dokumenta i kazao da isti ne vidi kao odsustvo napretka, te zapitao do kad će Crnu Goru opozicija gledati drugačije, kroz kako je kazao „crne naočare“, jer Izvještaj pokazuje da Evropi naočare nisu potrebne. Izlaganje je zaključio pozivom na

zajedničko djelovanje svih, a u cilju dobrobita, kako je kazao „naše jedine države koju imamo“.

Poslanik Abazović kazao je da je Izvještaj i bolji i kvalitetniji od prethodnog, ali da postoje i neki negativni aspekti koji su činjenice i na kojima treba raditi. Tokom svog izlaganja Abazović se pozvao na evropski portal Euroaktiv i u vezi sa pitanjem kako Evropa gleda Crnu Goru, kazao da je na pomenutom portalu istaknut kritički stav koji se odnosi na to da premijer Đukanović vodi Crnu Goru „kao svoju privatnu firmu“. On je istakao i da je Junkerova izjava realna, budući da Crna Gora ne može sve svoje obaveze ni izvršiti u narednih pet godina. Ono što njega najviše zabrinjava u Izvještaju jesu navodi u dijelu koji se odnosi na izbornu zakonodavstvo, a koji ukazuju na, kako je rekao vraćanje Crne Gore na kopenhavske kriterijume iz 1993. godine. S druge strane, Crna Gora je ostvarila napredak u onim oblastima u kojima to čini tradicionalno. Međutim, suština je u postojanju političke volje, koja nedostaje u Crnoj Gori, što je i logična pojava, kako je kazao Abazović, u državama u kojima se dvadeset četiri godine nije promijenila vlast, navodeći da je to slučaj još jedino sa Bjelorusijom. U vezi sa reformom javne uprave koju je pominjao šef Delegacije EU, a koja se tiče depolitizacije iste, Abazović je mišljenja da je državnu upravu nemoguće depolitizovati iz dva razloga – prvo jer je prenatrpana, a drugo jer nema promjene vlasti. Abazović je zaključio da ova pitanja jesu važna i tiču se demokratizacije društva, ali svakako su bitna i zbog imidža same EU, kao saveza demokratskih država, jer u suprotnom, sama Unija će biti u problemu.

Zbog konstatacije poslanika Abazovića u vezi sa pogledom Evrope na Crnu Goru, poslanik Popović je nakratko dobio ponovo riječ, što je iskoristio da istakne da nikog ne obavezuje portal, već Izvještaj.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Halil Duković, koji je kao gost prisustvovao sjednici, kazao je da Izvještaj jeste kritički, ali da je i potrebno da bude takav, jer u suprotnom, Crna Gora bi brzo postala član EU, a Junker morao sam sebe da demantuje. On se skoncentrisao na dio u Izvještaju koji je posvećen Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Tražio je dodatno pojašnjenje za dio u kome piše: „činjenica da su amandmani oslabili ulogu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u slučajevima u oblasti borbe protiv diskriminacije ostaje predmet zabrinutosti. Uprkos ukupnom, prilično velikom broju zaposlenih, broj izvještaja u odeljenjima koja se bave suštinskim pitanjima ljudskih prava i borbe protiv diskriminacije je prilično ograničen, pri čemu su određene pozicije ostale upražnjene, uključujući i dva od četiri zamjenika. Ovo izaziva zabrinutost kada je riječ o sposobnosti institucije da ispuni svoju široku ulogu i efikasno rješava na osnovu pritužbi“, zbog toga što je smatrao da je u pitanju greška – ili propust u prevodu ili u samom Izvještaju. S tim u vezi, Duković je obrazložio da su pomenuti amandmani usvojeni u skladu sa preporukama Evropske komisije i da su se svi zajedno saglasili sa istim, a da je njihovo donošenje imalo za cilj upravo suprotno – da se ojača uloga Ombudsmana. Tačno je da mjesta za dva zamjenika Ombudsmana nisu popunjena, ali se time nastojalo obezbjediti samostalnost, kazao je Duković.

Predsjednik Administrativnog odbora Radivoje Lala Nikčević kazao je da Izvještaj negdje pokazuje manji, negdje veći napredak. Ono što je suština, kazao je poslanik Nikčević, jeste da je potrebno da se sva radna tijela maksimalno uključe, posebno po pitanju kontrolnih mehanizama, a sve zbog zajedničkog dobra. Ipak, u vezi izbora Komisije za sprječavanje sukoba interesa istakao je da se izbor sastava još uvijek nije našao na dnevnom redu plenuma, a već se daju ocjene da je partijski. Sproveden je javni oglas, od šest članova pet je novih, niko nije član organa partije, zbog čega Nikčević smatra da nije dobro prejudicirati i ocjenjivati prije rasprave na plenarnoj sjednici.

Poslanik Pavlović naglasio je da Izvještaj govori o stanju, a ne o ocjenama, pri čemu je pozitivno prezentovan izbor vrhovnog državnog tužioca koji je dobio tačno onoliko glasova koliko mu je potrebno (49), a među njima je osoba koja je u konfliktu interesa zbog glasanja.

Poslanik Šefkija Murić u svom kratkom obraćanju kazao je da je Crna Gora znala da u okviru pregovora put neće biti ni kratak ni lak, nego dug i iscrpljujući. Dvanaest poglavlja je za veoma kratko vrijeme otvoreno, čime se ne mogu pohvaliti ni mnogo moćnije ekonomije i države kandidati. Stoga, komentarisao je da izjava Junkera ne upućuje na mogućnost suspeznije ili zaustavljanja pregovora. Poslanik Murić imao je pitanje za ambasadora Drobniča u smislu razloga koji mogu dovesti do usporavanja pristupanja, da li se radi o nemogućnosti za ispunjavanje obaveza ili nečemu sličnom? U okviru ekonomskih kriterijuma potrebno je naći mehanizme za prevazilaženje prepreka, te osmisлити kako obezbjediti što više sredstava iz EU fondova koji su Crnoj Gori stavljani na raspolaganje, zaključio je Murić.

Poslanica Nada Drobniak Izvještaj je ocijenila kao realan. Ona je naglasila da odnos EK i Crne Gore nije odnos profesora i đaka, već prijateljski. Stoga, sve kritike treba shvatiti dobronamjerno i stimulatívno, pa tamo gdje je istaknut loš rad popraviti, a pohvale shvatiti kao ohrabrenje za dalji rad i ulaganje napora. Kakav će izvještaj Crna Gora dobiti iduće godine niko ne zna, ali ono što je važno jeste da se odmah počne zajedno djelovati na usvajanju preporuka i prevazilaženju kritika, istakla je jedina članica Odbora. Svoje izlaganje zaključila je ističući zadovoljstvo zbog dublje analize rodne ravnopravnosti, te zauzimanja većeg prostora u Izvještaju posvećenom radu Odbora za rodnu ravnopravnost.

Poslanik Genci Nimanbegu je kazao da su izvještaji o napretku sve zahtjevniji za Crnu Goru, što potvrđuju dosadašnje izjave poslanika o procesu evropskih integracija u smislu da se ne radi o elitističkom procesu već procesu svih. Što se tiče izjave predsjednika Komisije, ni poslanik Nimanbegu ne misli da će do tada Crna Gora biti spremna za članstvo. On se fokusirao na djelove izvještaja koji se tiču ratnih zločina, procesa restitucije, te reforme javne uprave. U prvom, sudstvo je formalističko, kazao je Nimanbegu. Što se drugog pitanja tiče, Nimanbegu je rekao da je proces spor i istakao neravnopravnost u radu komisija koje su angažovane u Bijelom Polju, Podgorici i Baru, koje dovode do priče o centralizaciji i decentralizaciji. Nimanbegu ističe da u izvještaju nije

naglašeno da Crna Gora mora da decentralizuje svoju fiskalnu politiku. Konkretno, Vlada kad želi da poboljša privredni sistem ukida komunalnu taksu, što opštinama donosi milionske prihode, ali se ne odriče jednog procenta PDV-a, a u konačnosti čini da sam finansijski sistem za lokalne samouprave nije održiv, kazao je Nimanbegu. U okviru trećeg pitanja, reforma javne uprave treba da uključi i fiskalnu politiku, a svoje izlaganje je zaključio ukazujući na lošu primjenu Zakona o morskome dobru.

Nakon obraćanja članova Odbora, predsjednik Radunović dao je riječ šefu Delegacije EU kako bi odgovorio na postavljena pitanja, te prokomentarisao dileme koje su se javile tokom analize samog Izvještaja.

Tom prilikom Drobnić je kazao da izvještaji nisu pisani samo za države kandidate, već i za države članice i kao takvi nose poruku i državam članicama. Cilj je dobro organizovan proces, na način da proces proširenja ne ide na teret Unije, kazao je Drobnić. S tim u vezi, naveo je, da je perspektiva Zapadnog Balkana nekoliko puta naglašena, te dodao da je njemačka kancelarka Angela Merkel pozvala premijere Zapadnog Balkana, kako bi u Berlinu razgovarali o benefitima procesa i najavili nove oblike podrške u cilju da se isti što skorije osjete. Izvještaj zapravo predstavlja dijalog EK i države kandidata, neutralan je u smislu pohvala i kritika, jer, kako je objasnio Drobnić, njegova svrha nije da „prstom pokaže“ koja je institucija zakazala u nečemu, već da što više ukaže na činjenice, a sam dokument postaje predmet političke rasprave, nakon čega država kandidat odlučuje o tome da li je i u kojoj mjeri izvještaj dobar. Dalje, novi pristup i mogućnost zastoja u procesu pregovora uvedena su u interesu država kandidata, a na isti način treba shvatiti i klauzulu o ravnoteži, koja postoji, kako je kazao, zbog prioriteta koji se daju vladavini prava. Naime, ukoliko dođe do raskoraka u napretku vladavine prava i napretka u ostalim poglavljima, pregovori se mogu usporiti ili zaustaviti dok se ne postignu rezultati na polju vladavine prava, s obzirom na to se ona tiče svih drugih poglavlja. Drobnić je naglasio da klauzula nije aktivirana, ona je oduvijek postojala kao pojam i države članice će svoje odluke odrediti u odnosu na debatu o izvještaju koja je u toku.

U okviru ekonomskog upravljanja, Drobnić je kazao da je smisao da se država kandidat pripremi na mehanizam koji je razvijen u državama članicama. On se zasniva na Evropskom semestru, počinje u jesen sa procjenom ekonomskih kretanja, pa se nastavlja u januaru, sa preporukama date državama članicama koje ove nastoje da usvoje. Taj plan se pokušava sprovesti i među državama kandidatima, a osnovni dokument biće Nacionalni program ekonomskih reformi sastavljen iz dva dijela – Pretpristupni ekonomski program kao makroekonomski i fiskalni okvir za srednjoročne razdoblje, a drugi dio su Strukturne reforme i one su sektorske.

U svom odgovoru poslaniku Abazoviću, kazao je da EU radi na očuvanju svog kredibiliteta, zato se ovi izvještaji i pišu vrlo pažljivo i izvode formulacije zbog odgovornosti koje EU ima u slanju signala državi kandidatu. Dalje, on je kazao da Evropska komisija nije uvela novi pristup zbog Crne Gore, već zbog ranijih iskustava. Drobnić je potom dao riječ

Barbari Rotovnik, savjetnici za vladavinu prava i evropske integracije kako bi odgovorila na pitanje predsjednika Odbora za ljudska prava H. Dukovića u vezi sa oslabljenom ulogom Zaštitnika za ljudska prava u Crnoj Gori.

Barbara Rotovnik je istakla da je potrebno obezbijediti tehničke i stručne kapacitete institucijama koje se bave ljudskim pravima. U smislu donešenih amandmana, Rotovnik je kazala da je sporno to što je član 27.3 izbrisan, a tiče se inicijative koju Ombudsman može pokrenuti pred sudom u slučaju diskriminacije, ili mogućnosti da se priključi sudskom postupku u kome se raspravlja o diskriminaciji. Dakle, oslabljena je uloga u smislu njegove uključenosti.

Ambasador Drobnič zahvalio se na saradnji i izrazio nadu da će se dosadašnja praksa zajedničkog rada nastaviti.

Prije zaključenja sjednice, Radunović je dao riječ predsjedniku Odbora za ljudska prava da prokomentariše odgovor Rotovnikove, a potom odobrio na kratko javljanje poslaniku Pavloviću.

Poslanik Duković kazao je da Ombudsman učestvuje kao umješivač, zbog čega se javlja dilema da li je njegova uloga ojačana toliko da se ne može kontrolisati ili je njegova uloga oslabljena. Dogovoreno je da se sa ovom temom nastavi kroz ličnu komunikaciju.

Poslanik Pavlović je molio za objašnjenje, kako je kazao, problematične formulacije koja je navedena u Izvještaju, a koja navodi da je Crna Gora, zajedno sa američkim i srpskim službama dala značajan doprinos hapšenju poznatog kriminalca. On je pitao Drobniča kako je to moguće, ako u Crnoj Gori nije podignuta niti jedna optužba protiv Darka Šarića, na koga se, kako je kazao Pavlović ova formulacija i odnosi.

Umjesto Drobniča, koji nije imao informaciju, na pitanje je odgovorio Alberto Kamarata, šef Sektora za politička pitanja, trgovinu i evropske integracije, koji je kazao da se misli na zajedničku saradnju i djelovanje na slučaju, a ne na samo hapšenje pomenutog.

Nakon toga, predsjednik Radunović se zahvalio prisutnim gostima i članovima Odbora na pažnji, njihovom doprinosu konstruktivnoj raspravi i zaključio sjednicu.

Sjednica je zaključena u 13.15 časova.

Savjetnik u Odboru
Andrej Orlandić, s.r.

Predsjednik Odbora
Slaven Radunović, s.r.